

ENTREVISTA

VÍCTOR MORA

«Jo volia ser dibuixant de còmics»

DANIEL BONAVENTURA

El creador d'«El Capitán Trueno» ens rep en la seva residència de Premià de Mar, una caseta blanca, amb jardinet, alçada a una sola planta, talment l'habitatge del protagonista d'un conte fantàstic. Víctor Mora sempre és notícia, ara especialment, ja que es compleix el 75 aniversari del «TBO», publicació que ha reflatat després que fracassés en un intent de modernització. Actualment Víctor Mora ha deixat la direcció del «TBO» i del Saló internacional del còmic de Barcelona, per dedicar-se a les seves col.laboracions periodístiques i al seu treball de novel·lista. En un to directe i simpàtic, l'autor d'«El cafè dels homes tristos», «Els plàtans de Barcelona» (traduït a sis llengües), «El tramvia blau» i «Whiski amb napalm», ens parla de la seva militància en la tènica Barcelona franquista, del temps de l'exili, i ens explica com es fa per sublimar valors de justícia social en un còmic com «El Capitán Trueno», malgrat la censura. Per Sant Jordi, Llibres de l'Índex publicarà el volum de relats titulat «La presa de poder d'Stella Wunderberry».

.....

– Com és que ha deixat la direcció del Saló internacional del còmic, i la del «TBO», que, per cert, ara celebra el 75 aniversari?

– Vaig deixar la direcció del «TBO» fa dos mesos, i la del Saló internacional del còmic de Barcelona fa un any, perquè vull centrar-me en les meves col.laboracions periodístiques i en les meves novel·les i llibres.

– En quins diaris col.labora?

– A «El Periódico», un parell d'articles d'opinió al mes, i al «Diari de Barcelona», cada dimarts, en un espai titulat «La Ronda», que comparteixo amb en Raimon i en Jaume Fuster.

– Està content d'aquesta última etapa del «TBO», després que la publicació s'enfonsés?

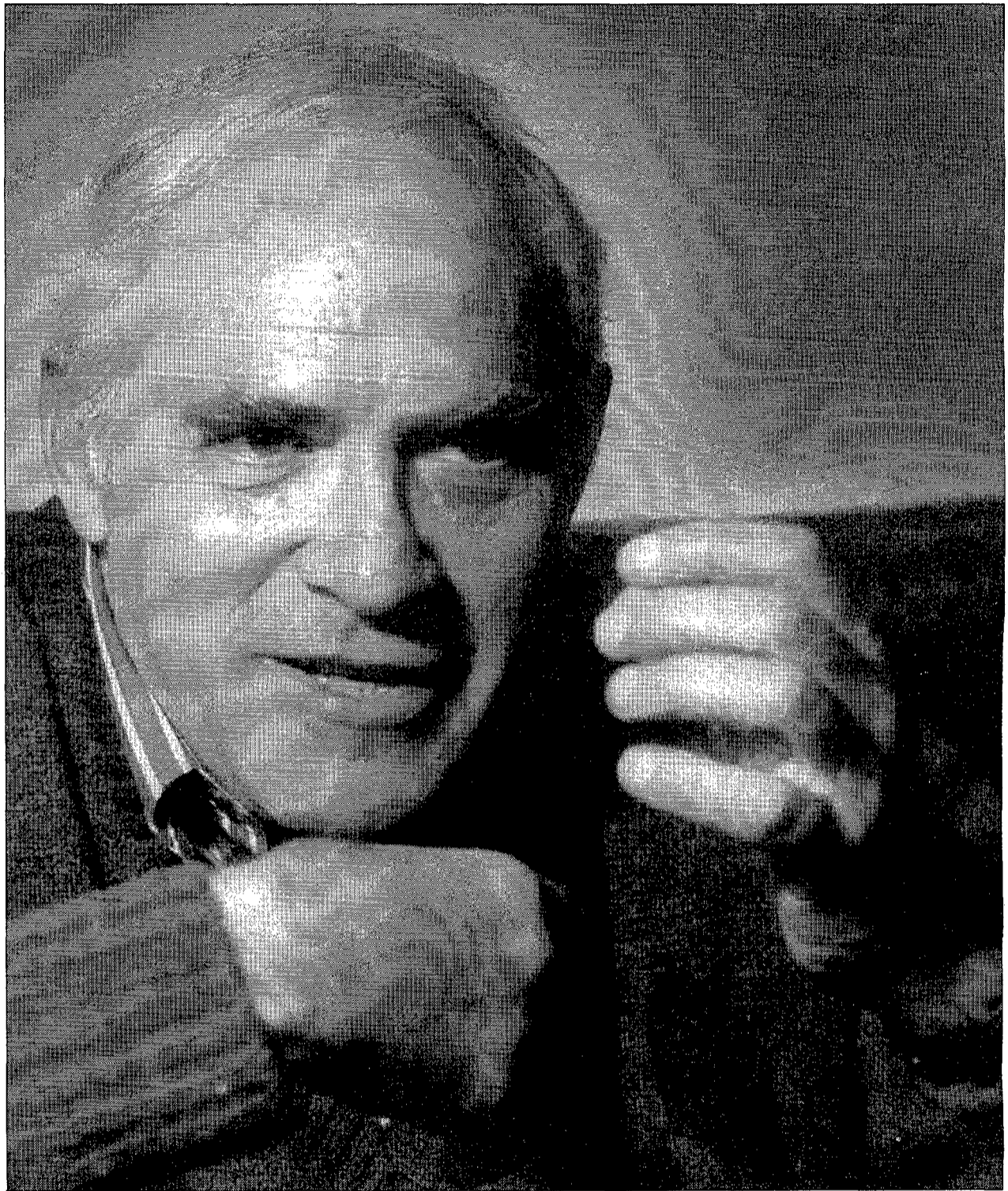
– Fa cinc o sis anys Editorial Bruguera va intentar relançar el «TBO», amb Ramón de España, Joan Navarro i Ignacio Vidal, personalitats valuoses del món del còmic. Però van fracassar per l'enfocament que li van donar, que era molt per a adults, cosa que va xocar amb el record que la gent en tenia. Paral·lelament, Bruguera s'enfonsa, i aleshores Edicions B compra el fons editorial de Bruguera, «TBO» inclòs, i m'encarreguen que faci una maqueta per relançar-lo. Jo vaig combinar el material antic amb material estranger molt ben escollit, sempre partint de la idea de revista familiar, per a tots els públics,

☛ «Vaig passar l'adolescència en una Barcelona tènica, i em vaig refugiar a la literatura»

que la pogués llegir des del nen fins a l'avi. Una part de material antic, com l'entranyable família Ulises, amb productes excel·lents com els de Goscinny, autor d'Astèrix.

– També hi van incloure coses noves, no?

– Sí, per altra part, jo vaig idear personatges moderns, com l'Insegurini, que representa la por i la inseguretat a les grans ciutats. Un altre personatge que es diu Obseso Pisa Fondo, basat en l'obsessió de l'home modern per l'automòbil. I també una família moderna que fes contrapès

Víctor Mora volia ser dibuixant, però les editorials es van interessar pels seus textos, i es va posar a escriure. JOAN CASTRO

amb la família Ulises, la família Rovellón. Era un intent de crear els personatges de demà, que s'han de basar en situacions i vivències de l'època. Però jo només vaig donar les idees; aquests personatges, naturalment, ara pertanyen als que els han desenvolupat. Aquesta fórmula ha tingut èxit, perquè continua sortint amb un tiratge que, si no m'equivoco, ratlla els 45.000 exemplars.

– Vostè va néixer a Barcelona, el 1931, però de ben petit, amb la família, va viure exiliat a França. Era per raons polítiques?

– Sí, els meus pares eren republicans. Cosa que em va portar a viure a França fins l'any 42, quan vaig tornar a Barcelona. Més tard he conegut l'exili diverses vegades.

– A la seva biografia llegim que, als 11 anys, de retorn a Barcelona, treballa en diversos oficis, fins que als 20 entra com a redactor a l'editorial Bruguera, on feia de traductor de francès i d'anglès. Com neix aquest contacte?

– Jo volia ser dibuixant de còmics, però els meus dibuixos no interessaven a ningú, el que interessava eren els textos. Em van oferir treball de guionista i em vaig posar a escriure, deixant de banda les il·lustracions de dibuixant. M'hi trobava com peix a l'aigua.

– Era un noi precoç, no?

– Hi havia una facilitat pels idiomes i per explicar històries. Vaig passar l'adolescència en una Barcelona tènica, amb la gent morta de gana i de por, i em vaig refugiar en la literatura. Era un devorador de còmics, sobretot els nord-americans, com «Flash Gordon», «El Príncep Valent», les històries de pirates, i havia llegit totes les novel·les, Jack London, Stevenson, Salgari, Jules Verne, Walter Scott, i molts d'altres.

– En la Barcelona franquista, tan activa era la seva militància que el tanquessin a la Model?

– Per una part les meves lectures i per l'altra l'observació del que era la societat franquista, són elements que em formen i em radicalitzen, fins que trobo un partit organitzat. A mitjan anys cinquanta vaig entrar al PSUC. Era un militant solidàriament actiu. No calia que fossis molt actiu, el fet de militar en un partit clandestí ja era la suprema transgressió. Efectivament, la meua dona i jo vam ser detinguts, vam passar uns trenta dies a la prefectura i uns sis mesos a la presó. Vam tenir molta sort.

– Avui continua lluitant?

– Avui continuo essent una persona d'esqueres, passa que no estic organitzat. S'han aconseguit moltes coses, se n'han d'aconseguir moltes més...

ENTREVISTA

- El primer treball que va signar era un còmic?
- Els primers treballs eren còmics, eren uns guions d'un personatge d'històries que es deia El Doctor Niebla, amb el dibuixant Francisco Idalgo, que més tard ha esdevingut un bon fotògraf.

- Quins valors porta el mite d'«El Capitán Trueno» i quina relació tenen amb el seu estat vital quan el va crear?

- «El Capitán Trueno» és un cavaller errant, per tant participa de tota la cosa de la taula rodona, al servei dels febles i dels oprimits. Jo en aquells moments tenia la preocupació de la justícia social i l'obsessió d'anar en contra del poder personal. La història d'«El Capitán Trueno» consisteix a fer d'agitador. Va per tot el món i quan arriba en un lloc on la gent està oprimida, els aixeca contra el tirà. Com que és d'una època en què imperava la censura, és un conte possibilista; diu coses però no d'una forma clara. Diu coses com «Santiago y cierra España», per fer-ne colar d'altres.

- Va néixer a l'Empordà?

- En una història que vam fer l'Ambrós i jo fa una anys vam situar «El Capitán Trueno» a l'Empordà. Ell és un hereu, però té un germà que està molt empenyat perquè vol ser ell l'hereu. Com que a «El Capitán Trueno» no l'interessa això, sinó els llibres de cavalleries i lectures com «La República», de Plató, i els clàssics greco-llatins, passa l'heretatge al germà i fot el camp a la recerca d'aventures amb ideals de justícia.

- Està localitzat el naixement?

- Ha, ha... no, però un dia ho podríem fer.

- Com és que totes les dones dels seus còmics són tan escultòriques, de moviments tan sensuals, d'una intel·ligència tan aguda, i fins a cert punt alliberades?

- Perquè, com li passa a tot home d'aquest món, he tingut la sort que alguna així m'ha tocat, ha, ha, ha... O sigui, aquestes dones existeixen. Una dona com la Sigrid és una tia molt valenta, que en un moment donat pot treure l'espasa, mentre que és presidenta d'un consell d'ancians, que era una temptativa rudimentària de fer una democràcia a l'illa de Cuba. Jo, en crear aquesta dona, pensava en determinades dones que he

Sigrid és la companya del Capitán Trueno, un personatge tendre però capaç de treure l'espasa en qualsevol moment.

- Ara que s'està enllestit una coproducció d'«El Capitán Trueno» entre les televisions autonòmiques, de 26 capítols de mitja hora cadascun, què en pensa, del fet que TV3 no hi vulgui participar, tractant-se d'un heroi nascut a l'Empordà?

- El que m'han dit és que estan desbordats des del punt de vista del pressupost. Què vols que hi digui jo?

- No n'hi haurà una versió en català?

- Amb aquest afer de les televisions autonòmiques, l'aportació de capital de TV3 representava el 26%, vull dir que si TV3 es nega per les raons que siguin, podem suposar que no es portarà a terme.

- També se'n volia fer una pel·lícula, no?

- El pla era fer primer els dibuixos animats i després una pel·lícula amb personatges naturals. Jo trobo que és una llàstima, perquè seria la primera vegada que es portaria al cinema, i trobo que se'm tracta a mi personalment i es tracta a «El Capitán Trueno» com si fóssim dos perfectes

«El Capitán Trueno» era un hereu de l'Empordà que va marxar per buscar aventures

conegut estant a la resistència. N'he conegut algunes que tenen valors que normalment es consideren masculins, com el físic, molt més desenvolupat que els homes.

- Com a guionista, li va bé qualsevol dibuixant?

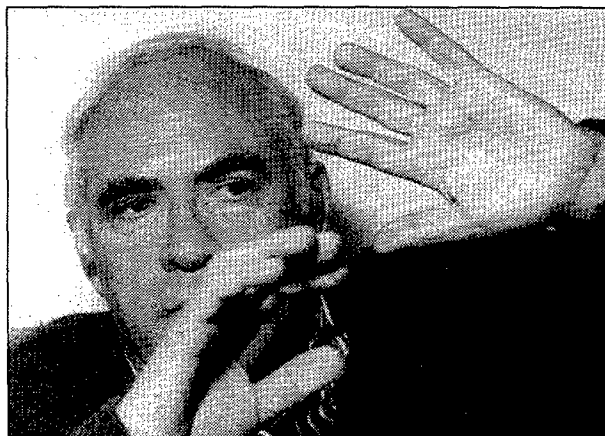
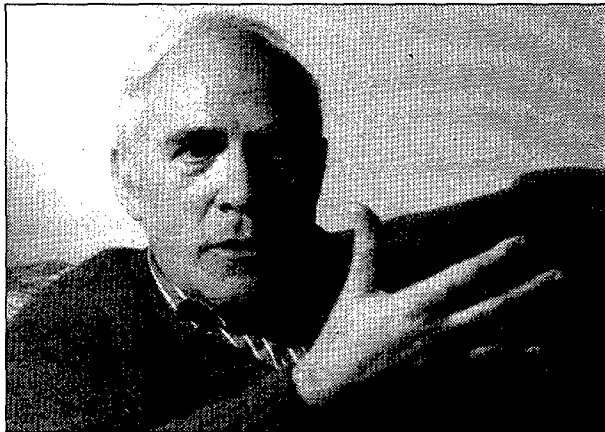
- És molt difícil la relació amb el dibuixant, perquè jo només m'entenc amb un que inverteixi en el treball el mateix que jo. Si ho fa anem bé, i si no, malament.

- Un amic ja granat, lector d'infantesa empedreït d'«El Capitán Trueno», m'explicava que s'ha tornat a enganxar a aquest còmic d'ençà que s'ha reeditat, i diu que és com retrobar una cosa perduda, de gran valor, que la mare havia llançat. Us ha sorprès que ara «El Capitán Trueno» el comprin els adults?

- De fet ja fa temps que he deixat de sorprendre'm amb la història d'«El Capitán Trueno». L'any 1976, en una de les meves tornades de França, on he viscut exiliat, em va impressionar de debò l'efecte que havia fet a la gent que en aquells moments tenien de 20 a 25 anys. Vaig portar un article sobre els còmics a la redacció d'una revista i una noia em va demanar el currículum. Quan el va llegir va exclamar: «Vostè és l'autor d'«El Capitán Trueno»!», i es va organitzar un escàndol a la redacció i tots em volien conèixer. No m'ho hauria pensat mai. Per altra part, cal considerar que va sortir el 1956, abans que s'estengués la televisió.

- I la censura?

- Moltes anècdotes, que «si se notaba la ausencia de Dios»... Es van fer diverses besties, com fer treure totes les espases i punyals d'un número, aleshores quedaven els personatges així, amb les mans enlaire, i quan queien -jo no matava mai a ningú, eh!- no se sabia si era d'un infart o què.

Per Sant Jordi Víctor Mora publica el llibre «La presa de poder d'Stella Wunderberry»

desconeguts.

- Com és que va començar a escriure en espanyol i com va anar que en un moment donat ho fes en català?

- Va ser allò que se'n diu una presa de consciència. Gràcies al fet d'estar en el PSUC, em vaig adonar que també era molt injust que una cultura estigués perseguida i oprimida. En definitiva, em va semblar que havia d'escriure en aquesta llengua oprimida. Efectivament, les meves primeres temptatives van ser en espanyol, llengua amb la qual vaig obtenir el premi Sésamo de contes el 1962. Quan vaig decidir treure un llibre de contes en català, «El café dels homes tristos», no sense dificultats, vaig tenir la sort de guanyar el premi Víctor Català, el 1965. Era un total desconegut en el món cultural català de l'època. Per cert, l'única persona que es va ocupar de mi va ser un crític de «La Vanguardia». El llibre va caure en un oblit total.

- Quan sortirà el vostre pròxim llibre, «Barcelona ninetines»?

- Aquest no serà el més immediat, sinó «La presa de poder d'Stella Wunderberry», que ja està escrit i publicarà Llibres de l'Índex el dia de Sant Jordi. És un llibre de quatre contes, un de curt, «Stella Wunderberry», i tres de llargs, «Les portes de la nit», «Els camions del gulag» i «La noia de Kreuzberg». Kreuzberg és un barri de Berlín on viuen molts ocupadors de cases, gent jove i molt simpàtica. El conte explica una mica la caiguda del Mur i una sèrie d'observacions que he fet amb gent que vaig conèixer allà.

- I «Barcelona ninetines»?

- «Barcelona ninetines», que encara no està acabat, és un títol provisional.

És una novel·la sobre aquesta Barcelona preolímpica, amb molts personatges, amb una trama de suspens. ■